

A zene szelleme

Teslár Sámuel honvédszázados lábait a rosszemlékű segesvári csatában tépte le egy ágyúgolyó. A százados gyanútlanul haladt embereivel egy csalitoson át, amikor hirtelen ólomba merült a világ. Teslár orra vére eleredt a légnyomástól, először azt hitte, megsüketült, aztán elkezdte hallani és tapintani a zajt. Csodálatos volt. A század katonái teljesen megzavarodtak, az egyik alföldi fiú fekete könnyeket sírt, míg társa karcsonkjait használta gólyalábnak, az őrmester vadul tépkedte magáról az égő egyenruhát, sokan pedig csak piros köddé váltak. Az ágyúzás röviddel ezután abbamaradt, talán tíz percig se tarthatott a század megsemmisítése, de Teslár számára mégis befagyott a létezés, hiszen úgy ült torzóként a tisztáson, mint egy robbanó napba öltözött leány. A csikorgás, zúgás és ágyúzás ritmikus váltakozása egyszerre sokkolta és felajzotta, szeretett volna örökké ebben a dicsőséges darálóban élvezni, de csonkjainak heves vérzésétől elvesztette eszméletét.

A katonaorvosoknak sikerült megmenteni Teslár életét. A haza oda lett, de a test feltámadt. Az elvesztett lábak helyébe gőzmeghajtású lánctalpas kocsit szereltek a kórházban. A legújabb technológia, büszkélkedtek az orvosok, bár a százados számára ez inkább valamiféle kifinomult osztrák tortúrának tűnt, amikor a kínzóeszközt egybe építik a megkínzóval, hogy bús magyar csigaként hordozza magával a fájdalom házát. A kocsi kazánjából ki-kicsap az éhes láng, ahogy körbefurikázik a kórházkertben széndarabokra vagy korhadt faanyagra vadászva. Az ápolónők megszánják és hoznak neki gyújtóst. Gyengéden tömködik a honvédba, aki ilyenkor eltakarja az arcát, mert nem akarja, hogy meglássák a kigyulladó lázrózsákat. Nem vagyok szörny! – kiáltja, de hangja elveszik a zakatolásban. Csak ez teszi boldoggá, a lánctalpak és a kazán fémes zenéje, mely arra a kijegecesedett pillanatra emlékezteti, amikor ott ült a tisztáson, és nem érzett semmi mást, csak a gerincvelőt elárasztó lobogást. Ez nem hazaárulás, ez csak az ipari forradalom.

Miután elbocsátották a kórházból, Teslár bujdosásra adta a fejét, magányosan pöfögött az osztrák kézre jutott ország kihalt részein. Az erdők mélyén néha elakadtak a lánctalpai, ilyenkor a vadállatoktól is tartani kellett, például a kíváncsi medvéktől, amik megpróbálták megkülönböztetni ehető részeit az ehetlentől, szerencsére kevés sikerrel. Többnyire a vadon terméseiből táplálkozott, de néha a falusiak kihelyeztek a kert végébe némi elemózsíát, ha meghallották, hogy a határban zakatol. Előfordult, hogy egy-egy kísérletező kedvű gazda befogadta idénymunkára, ilyenkor ekét kötöttek a lánctalpaihoz, és túrta-túrta a magyar földet. Legalább baromnak jó vagyok, gondolta Teslár, miközben a pajtában élesztgette kazánját. Bolond vagy, nem barom, mondta erre Juliska, a gazda legnagyobb lánya, ha beléd nyúlok, a forradalom lángját táplálom. Teslár ráhagyta a lányra a dolgot, de tüstént másnap megkérte a kezét az apjától, aki – harcos Kossuth-hívóként – nem utasíthatott vissza egy, a haza szolgálatában lerokkant hőst.

Hosszú évekig békességben élt aztán Teslár a feleségével, külön rámpát, feljárót és körforgalmat készítettek neki a ház körül, hogy akadálytalanul mozoghasson. Megérkeztek a gyerekek is, Juliska termékenysége megállíthatatlan volt, rövidesen akolnyi kis huszár szaladgált a lánctalpas honvéd körül. Azt gondolhatnánk, mindez boldog emberré tette Teslárt, de nem így volt. Nem felejtette el a háborút, bár mindig is zeneként gondolt rá, mely mechanikus visszhangra lelt bensőjében. Magányos pillanataiban, a ház körüli munka közben, vagy kint a mezőn, amikor felforrósodva csörömpölt a szántásban, meg is próbált visszahangolódni, eltalálni a ritmus, a megfagyott pillanat súlyos diszharmonióját. Az egyik ilyen alkalommal azonban nem volt egyedül, mert az arra kocsizó Gustav Mahler meghallotta Teslár csikorgó emlékeztetését. A zeneszerző abban az évben szerződött Budapestre a Magyar Királyi Operaház igazgatójának, és épp egy vadászkiránduláson járt a hegyekben, amikor valami különös hangsor ütötte meg a fülét.

Mahlert teljesen lenyűgözte Teslár egyszemélyes zenekara. „Micsoda diabolikus masina, amely mégis mennyei gyönyört fakaszt! Azt hittem, a császári udvarból megszökött gépmadarat találok majd kenőolaj nélkül vesztegelni az erdő mélyén, de ez a magyar csoda kárpótolt minden hisztériáért, amit a kendőzetlen természet okoz.” Mahler elégedetlen volt a természettel, mert úgy érezte, hogy a növény- és állatvilág nincs megfelelő módon kihangosítva, vagyis még nem képződött meg az ideális hangszer, ami képes szervesen belakni a káosz és harmónia közti teret. De hát végre itt van Teslár Sámuel! Beletöltjük a történelmet, és máris szól a mitológia. Erre még a bayreuthi zseni is csak csettinteni tudna! A zeneszerző rögtön felkérte a nyugalmazott honvédet, hogy működjön közre az Operaház eddigi legkockázatosabb előadásában, a magyar nyelvű Wagner-ősbemutatón, ahol Pest-Buda udvari és polgári hatalmasságai *Az istenek alkonyától* fognak megittasulni. Még a császári pár is megtisztel majd minket! – súgta Mahler a honvéd fülébe. Teslár belsejében erre megszólalt egy hang, nem tudta, mit jelent, csak azt, hogy táplálnia és nevelgetnie kell, életben kell tartania, míg Pest-Budára nem ér, hogy megmutassa az egész világnak. Mert ha ez a hang egyszer kifejlődik, akkor csodájára jár majd egész Európa.

A honvéd búcsút vett aggódó családjától, akik nem értették, Teslár miért akar zenei karrierbe kezdeni, hiszen a nagyvárosban nincs elég faanyag, hogy kazánját melegen tartsa, de a honvéd megnyugtatta őket, hogy a honszeretet élete végéig ellátja energiával. Aztán persze mindannyian elsírták magukat, de indulni kellett, hiszen a Teslár bensejét feszítő hangok egyre sürgetőbbé váltak. Amikor megérkezett Pest-Budára, és belerobogott a fiákerek, gőzhajók és munkagépek lármájába, azt érezte, hogy nem elhagyta, hanem megtalálta otthonát. Kicsit el is szégyellte magát ettől az érzéstől, de a kattogó, sikító és sercegő városi szimfónia hamarosan kiölte belőle a szégyent, hogy csak arra tudjon koncentrálni, miképp válhatna ennek a fenséges összhangzatnak a részévé. Az Operaházban külön öltözőkabint és közlekedési rendszert építettek a számára, Mahler egy bécsi mérnöki csapatot is szerződtetett, akik Teslár karbantartásáért és technológiai kondicionálásáért voltak felelősek. A színpadot egy lift segítségével közelítette meg, ami közvetlenül a Bajországból ideszállított orgonaaljzatba kapcsolódott. A zeneszerző forradalmi ötlete alapján a fúvósok egy részét lecserélték arra a hibrid gépezetre, melyet Tes-

lárból és a bajor orgona maradványaiból alakítottak ki. A honvéd ezáltal szinte felfoghatatlan hangerőre és hangmélységre tett szert. Amikor megszólaltatta az orgonasípokot, illetve a sípokból kialakított kürtöket, olyan erőtér jött létre a színpadon, hogy az énekeseket valósággal agyonzúzta a hanghullám. Az egyik szopránnak jelentkezett a migrénje, a zenekarból többen hányingerre panaszkodtak, de aztán az intenzív próbák során sikerült alkalmazkodni a tömény zajmasszákhöz, és a premier előtt az énekesek már szinte védtelennek érezték magukat, ha kimozdultak a Teslár-féle geológiai őshangok birodalmából. Mahler rendkívül elégedett volt a honvéddal, valami olyasmit mormogott üveges szemekkel, hogy ahelyett hogy emberek istenek hangját mímelnék, most végre az az üresség szólal meg, amibe isteneket temetnek.

A premier napján az Operaház természetvállrá változott, mindenhol osztrák titkosügynökök hemzsegték, ugyanis elterjedt a városban, hogy egy hungarofuturista szervezet merényletet készül végrehajtani a császári pár ellen. A veszély ellenére az udvar nem mondta le az operalátogatást, ezzel is deklarálva a Birodalom magabiztosságát. A Monarchia minden illusztris híve ott tolongott a folyosókon és a páholyokban, a mágnások elhozták török kéjbábjait, amiket egy speciális rovarfajból készítettek Anatóliában, és kifejlett formában szinte megkülönböztethetetlenek voltak egy mongoloid bakfistól, ott volt a korrumpált főnemesség is, akik már évtizedek óta osztrák orvosokkal kezeltették a családjaikban elharapódzó Kossuthszifilisz, Haynaut is várták, de nem tudott felutazni vidékről, mert lánya kutyaberré változott. A zsidongó tömeg hirtelen elnémult, majd üdvrivalgásban robbant ki, ahogy a császári pár bevonult és elfoglalta a helyét a Mahler által erre az alkalomra kialakított obszervatori páholyban. I. Ferencz József fejbőlintással nyugtázta az igazgató hajbókolását, ahogy néhány mitológiai allúzióval kiemelte a mai előadás különlegességét, Erzsébet császárnő kegyesen fogadta a tömeg hisztérikus ünneplését, miközben kíváncsian méregette a páholy közelében felállított metaorgonát. Bizalmatlan az ősi erényben és a muzsika hatalmában! – nyitotta meg az estét a császár, mire a főnemesek, élükön gróf Andrássy Gyulával, hangos vivátozásban törtek ki.

Teslár a személyzeti folyosók egyikéből szemlélte a bevonulást. Nem volt benne se öröm, se harag, a múltból előszivárgó hangtöredékek fokozatosan betöltötték lényét. Nem utálta a monarchista tömeget, hiszen azt se tudta, kiket lát, jelentés nélküli formákat érzékelt húsból és brokátból, melyek valamit most eljátszának, de nem tudta, hogy kinek vagy miért. A császári párt természetesen felismerte, és azt is tudta, hogy mi a küldetése, de nem volt ebben romantikus hevület, hiszen csak arra vágyott, hogy a hangok végre a megfelelő helyükre kerüljenek. A mérnökcsapat beizzította a megsokszorozott teljesítményű kazánt, és Teslárt betolták a metaorgonába, hogy megkezdődhessen a nyitány. A zenekar brillírozott, Mahler önkívületben irányította az egész gépezetet, szenvedélye kilépett testéből, hogy a zene szellemét koitálja, de ez egy közös nász volt, hiszen a zenészek, énekesek, a közönség és maguk a hangszerek is részt vettek az orgiában, ahol a hangok spermává váltak, hogy megtermékenyítsék a világvégét. A honvéd fújtatott, darált és zengett, hiszen a Wagner-orgia kemény munkát igényelt, de a normák az ő sorsfonalát is fonták, ezért tudta, hogy nem kerülheti el a csúcspontot. Lassan,

motívumról motívumra haladva szötte bele a titkos hangot az opera szövetébe, a hangot, melyet először napba öltözött leányként hallott, és azóta növekedett benne, hogy most a wagneri formákba kapaszkodva, azokba behatolva, árássa el vele a koncerttermet. A közönség bódult igézetben rezgett együtt az operával, hiszen a hangok áthatották sejteiket, immár anyagcseréjük is a normák ritmusát követte, akik már a Föld kezdete óta ismerték az este igazi hősét. Mahler úgy érezte, hogy az ősnász egyedül az ő érdeme, zsenijének megdicsőülése a legmagasabb méltóságok előtt, de nem, a sorsfonál a titkos hangot követte, egészen Siegfried temetéséig. Itt ért el zenitjére az opera belső forradalma, és Teslár érezte, hogy immár újra közös testet alkot a Hazájával. És most jönni fog, ha jönni kell, a nagyszerű halál, mert amikor Brünnhilde belevágtatott a tűzbe, nemcsak a Rajna áradt meg, hanem minden élőlény sejtplazmája. A titkos hang igazsága feltárta a haza sírját, ami körül egy ország vérben áll, de ez a vér forr és forr, szinte elviselhetetlen, mert a metaorgona túlhevülése robbanásig gerjesztette a germán karnevált. A pokolgéppé változó honvéd önmagába robbantotta a Hazát, és *Az istenek alkonyát* szétvetették Magyarország szilánkjai. Mindenütt cafatok, Siegfried vére az ispánok arcán, a fülsiketítő detonáció a színpad és a zenekari árok nagy részét elpusztította, füst és sikoltozás, az obszervátori páholy csodával határos módon sértetlen maradt, és az osztrák ügynökök zavarodottan próbálták a belső folyosók felé terelni a sokkos állapotban lévő császári párt, minél távolabb az egyre jobban elharapódzó tűztől. A kráterre mélyült zenekari árok szélén a vérző halántékú Mahler állt, körülötte zokogó túlélők és sebesültek imbolyogtak, de ő nem mozdult, hiszen benne még mindig szólt a zene, hiszen nem maradt abba, hiszen mindez még mindig a zene része volt, és többet már nem is tud elhallgatni, hiába fogja holnap a császár bezáratni az összes zeneiskolát, koncerttermet és dalárdát, hiába fogja betiltani a zene szellemét Magyarországon, a zene szelleméből többé nem lehet kiűzni a magyarokat.

